KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 20.10.2004
KOM(2004) 701 končno

SPOROČILO KOMISIJE
SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Pripravljenost in upravljanje s posledicami v boju proti terorizmu

KAZALO

1. UVOD 3

2. OKVIR CIVILNE ZAŠČITE 3

2.1. Mehanizem Skupnosti za sodelovanje na področju civilne zaščite 3

2.2. Povečanje pripravljenosti z usposabljanjem in simulacijskimi vajami 4

2.3. Ugotavljanje in ocenjevanje zmogljivosti 5

3. VAROVANJE ZDRAVJA 6

3.1. Izziv 6

3.2. Sodelovanje na področju varovanja zdravja 6

3.3. Ozaveščanje o grožnjah, sistemi poveljevanja in nadzora: Mehanizem za izmenjavo informacij, posvetovanje in koordinacijo 6

3.4. Nadzor in odkrivanje: Sposobnost inventariziranja, odkrivanje in ugotavljanje istovetnosti 7

3.5. Odziv in okrevanje: Zaloge zdravil in podatkovna baza zdravstvenih služb za zagotavljanje zdravil, specialistov, drugega zdravstvenega blaga in infrastrukture 7

3.6. Preprečevanje in varovanje: omejevanje gibanja snovi in biološka varnost 8

3.7. Izboljšanje pripravljenosti in odziva 8

3.8. Mednarodno sodelovanje 9

4. MREŽE SISTEMOV HITREGA OBVEŠČANJA NA OBMOČJU SKUPNOSTI 9

4.1. Obstoječi sistemi hitrega obveščanja Komisije 9

4.2. Združevanje sistemov za nujne primere, ki jih upravlja Komisija 10

4.3. Mreža organov kazenskega pregona Evropske unije 10

4.4. Informacijska mreža Evropske unije za opozorila o kritični infrastrukturi 11

TEHNIČNE PRILOGE 12

1. UVOD

Evropski svet junija 2004 je zaprosil Komisijo in Svet, da ocenita zmogljivosti držav članic za preprečevanje in spopadanje s terorističnimi napadi in da okrepita obstoječe sodelovanje na področju civilne zaščite. To sporočilo vsebuje pregled dejavnosti, ki jih Komisija trenutno izvaja, in predlaga dodatne ukrepe za krepitev obstoječih instrumentov in izpolnitev nalog in pooblastil, ki ji jih je naložil Evropski svet.

2. OKVIR CIVILNE ZAŠČITE

2.1. Mehanizem Skupnosti za sodelovanje na področju civilne zaščite

Vzajemna pomoč in kolektivno ukrepanje sta politična in praktična nujnost v primeru terorističnega napada. Teroristični napadi lahko zahtevajo sodelovanje različnih skupin za odzivanje: od tradicionalnih zmogljivosti civilne zaščite do višje razvitih tehničnih in znanstvenih sredstev. Zmogljivosti, ki so potrebne za obravnavanje posledic terorističnih napadov, lahko zlahka presežejo razpoložljive zmogljivosti prizadete države. Samo kolektivno ukrepanje na temelju solidarnosti lahko zagotovi pravočasen in ustrezen odziv na *vse* predvidene poteke terorističnih dogodkov.

Komisija je na svoji strani pripravljena pomagati državam članicam pri izvajanju zaveze solidarnosti s pomočjo mehanizma Skupnosti za sodelovanje na področju civilne zaščite. Mehanizem Skupnosti je bil vzpostavljen oktobra 2001 in je hitro postal ključni instrument za evropsko sodelovanje na področju civilne zaščite. V mehanizem je vključenih že 30 držav (EU-25, Bolgarija, Romunija, Islandija, Lihtenštajn in Norveška), druge države se tudi zanimajo za pristop k mehanizmu. Komisija je tesno sodelovala z državami članicami in razvila vrsto ukrepov in instrumentov, namenjenih izboljšanju pripravljenosti in spodbujanju vzajemne pomoči v primeru večje nesreče. Še bolj pomembno pa je, da je mehanizem – ki ga lahko uporabi vsaka država, ki jo je prizadela večja nesreča – nudil v realnem času izvedljivo pomoč v različnih nujnih primerih in tako pridobil izkušnje in gradil na novem znanju.

Ko se zgodi nesreča, lahko nacionalni organi prizadete države Centru za spremljanje in informiranje (MIC) predložijo zahtevo za pomoč, ki jo takoj posreduje svoji mreži nacionalnih kontaktnih točk. Potem je odvisno od posameznih držav, da ugotovijo, ali so v položaju, ko lahko nudijo pomoč. MIC zbere odzive in država, ki je poslala zahtevo, lahko izbere zmogljivosti, ki jih potrebuje za dopolnitev svojih lastnih zmogljivosti. Poleg tega lahko MIC nudi tudi tehnično pomoč in odpošlje majhno skupino strokovnjakov za koordinacijo pomoči ali za povezovanje z nacionalnimi organi ali mednarodnimi organizacijami.

MIC v času izrednih razmer tudi zbira potrjene podatke in redno obvešča vse sodelujoče države. V letu 2004 se vzpostavlja namenski komunikacijski in informacijski sistem (CECIS) za zagotavljanje še bolj učinkovitih informacijskih tokov v času izrednih razmer.

Do danes je MIC koordiniral pomoč evropske civilne zaščite v različnih nesrečah, od naravnih, do nesreč, ki jih je povzročil človek. V preteklih dveh letih je bilo več kot 10 držav deležnih pomoči evropske civilne zaščite preko mehanizma. Vrste pomoči, ki so na razpolago preko MIC, pokrivajo celoten obseg tradicionalnih dejavnosti civilne zaščite – vključno s protipožarno obrambo, zdravstveno pomočjo, iskanjem in reševanjem – kot tudi bolj

specializirano opremo ali strokovno znanje. Podobna pomoč je na zahtevo na razpolago v primeru terorističnega napada. Dodana vrednost sodelovanja celotne EU se lahko izrazi vsakič, ko je obseg nesreče tolikšen, da presega nacionalne zmogljivosti, ne glede na to ali gre za naravno nesrečo, tehnološko nesrečo ali teroristično grožnjo.

25. maja 2004, na dan, ko je Evropski svet sprejel Deklaracijo o solidarnosti, je Komisija izrazila namen in zavezo nadalje krepiti mehanizem Skupnosti za sodelovanje na področju civilne zaščite. Sporočilo o krepitvi zmogljivosti civilne zaščite EU opredeljuje naslednja področja za izboljšanje:

- okrepitev koordinacije in komuniciranja;
- medsebojno usklajeno delovanje tehnične opreme, vključno s civilno-vojaško medsebojno usklajenostjo;
- skupne oznake za intervencijske enote, da se poveča opaznost evropske solidarnosti;
- iskanje načinov financiranja prevoza opreme in enot v primeru nesreče.

Komisija je odločena nadalje izboljševati sistem vzajemne pomoči v tej smeri. Da bi bili učinkoviti, pa vsak od teh predlogov potrebuje polno podporo držav članic.

2.2. Povečanje pripravljenosti z usposabljanjem in simulacijskimi vajami

Usposabljanje je temelj pripravljenosti in odziva v nujnih primerih. Na evropski ravni si mehanizem Skupnosti za sodelovanje na področju civilne zaščite močno prizadeva na področju načrtovanja in izvajanja programov usposabljanja za nacionalne strokovnjake in vodje enot. Ta program ima trenutno tri dele: tečaji, simulacijske vaje in sistem izmenjave strokovnjakov.

Ciljna publika tečajev usposabljanja so nacionalni vodje enot, uradniki za zveze ter tehnični strokovnjaki in strokovnjaki za ocenjevanje in koordinacijo, ki imajo pravico sodelovati v evropskih intervencijah za pomoč zunaj svoje države. Učni načrt usposabljanja je bil skrbno razvit, tako da pokriva vsa znanja in veščine, ki so potrebne za učinkovito prispevanje k tovrstnim intervencijam. Tečaji, ki trajajo en teden, spodbujajo tudi medsebojne stike udeležencev, z namenom pospeševanja izmenjave informacij in znanja o pristopih drugih držav do civilne zaščite.

Prvi cikel tečajev usposabljanja je bil uspešno zaključen. Usposabljanje je končalo več kot 200 nacionalnih strokovnjakov in vodij enot. Komisija bo nadaljevala in, kjer bo to mogoče, okrepila prizadevanja na tem področju. Drug cikel usposabljanja se je začel septembra 2004.

Poleg tega namerava Komisija organizirati posebne tečaje usposabljanja za izbrane teme. Te bodo verjetno vključevale usposabljanje na področjih, ki so pomembna v primeru terorističnih napadov, kot so psihološko in psiho-socialna pomoč po dogodku za žrtve in za reševalce ponesrečencev, delo na okuženem območju itd. Simulacijske vaje so pomembne za vzpostavljanje in ohranjanje učinkovitega sistema odziva, ki je sposoben obravnavati grožnje javni varnosti. Udeležencem omogočajo uporabo veščin v realistični situaciji in ustvarjajo priložnosti za učenje na stopnji kompleksnosti, ki je ni mogoče doseči na tečajih usposabljanja. Za tiste, ki vodijo sistem, pa predstavljajo edinstveno priložnost za preizkušanje in vrednotenje postopkov, prepoznavanje težav in učenje iz izkušenj.

Na evropski ravni je Komisija od leta 2002 financirala organizacijo osmih8 velikih simulacijskih vaj, ki so vključevale enote in strokovnjake iz številnih držav članic. Te vaje se izvajajo znotraj okvirov mehanizma Skupnosti.

Tri vaje so bile posebej načrtovane, da odražajo predvideni potek terorističnih dogodkov: vaja Euratox (Francija) oktobra 2002, vaja Common Cause (Danska) oktobra 2002 in vaja EU Response (Belgija) januarja 2003.

Po sistemu izmenjave strokovnjakov lahko nacionalni strokovnjaki za omejen čas delajo v drugih državah članicah. Sistem je namenjen izmenjavi izkušenj in znanj ter zagotavljanju, da lahko vse države članice gradijo na temeljih tega kolektivnega znanja.

2.3. Ugotavljanje in ocenjevanje zmogljivosti

Teroristi bodo še naprej razkrivali in izkoriščali naše šibke točke. Ko preprečevanje in odvračanje nista uspešna in pride do napadov, lahko samo dobro organiziran in učinkovit sistem za odzivanje zagotovi hitro vrnitev v normalno stanje. To zahteva povečan poudarek na pripravljenosti za teroristične napade na vseh ravneh. Zato je Evropska komisija razvila številne dejavnosti in instrumente, namenjene ugotavljanju in ocenjevanju zmogljivosti civilne zaščite, ki so na razpolago za pomoč na evropski ravni.

Eden od načinov za povečanje pripravljenosti je zbiranje podatkov. Zanesljivi in podrobni podatki o sredstvih in zmogljivostih, ki so na razpolago za pomoč na evropski ravni, bodo olajšali načrtovanje in lahko dolgoročno zagotovijo bolj racionalno uporabo omejenih sredstev. Sklep Sveta o vzpostavitvi Mehanizma Skupnosti je upoštevala to potrebo in zahtevala od držav članic, da naj mehanizmu Skupnosti posredujejo podatke o enotah civilne zaščite in strokovnjakih. Podatki, ki so bili prejeti od držav članic, so bili vneseni v podatkovno bazo o civilni zaščiti, ki jo vodi Komisija. Zgoraj omenjeno sporočilo Komisije o krepitvi zmogljivosti civilne zaščite EU je ugotovilo številne informacijske pomanjkljivosti in je pozvalo države članice, da predložijo bolj podrobne podatke, da se zagotovi boljše načrtovanje in pripravljenost.

Leta 2003 je Vojaški odbor EU dobil nalogo vzpostavitve podatkovne baze vojaških sredstev in zmogljivosti, ki so pomembni za varovanje civilnega prebivalstva pred posledicami terorističnih napadov, vključno s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi (CBRN) napadi. Leta 2004 je vsebina vojaške podatkovne baze postala dostopna mehanizmu Skupnosti, da bi se povečala njegova celotna sposobnost odzivanja.

Kot posledica nalog, ki ji jih je zaupal junijski Evropski svet, je Komisija sprožila nov postopek za ocenjevanje zmogljivosti civilne zaščite, ki so razpoložljive na evropski ravni, za pomoč državam, ki jih je prizadel velik teroristični napad. Ta vaja ni namenjena ugotavljanju realistične slike vseh nacionalnih sredstev civilne zaščite, ki so razpoložljiva znotraj sodelujočih držav, temveč je osredotočen le na sredstva in zmogljivosti, ki bi v primeru velikega terorističnega napada lahko bile na razpolago za pomoč drugim državam.

Komisija je uporabila pristop na temelju predvidenih potekov dogodkov, da bi ugotovila potrebe po pomoči na evropski ravni in razpoložljiva sredstva za takšne intervencijske pomoči. S pomočjo nacionalnih strokovnjakov je Komisija izdelala omejeno število scenarijev za odziv na teroristične napade. Na podlagi teh predvidenih potekov dogodkov je Komisija izdelala združen seznam sredstev in zmogljivosti civilne zaščite, ki so potrebni za obravnavanje posledic velikih terorističnih napadov v Evropi. Razvila je izčrpen vprašalnik,

ki se osredotoča tako na količinske, kot na kakovostne podatke, in 17. avgusta 2004 zahtevala od 30 držav, ki sodelujejo v Mehanizmu Skupnosti, da predložijo podatke o pomoči civilne zaščite, ki bi jo lahko ponudili v vsakem od teh predvidenih potekov dogodkov. V tem času je Vojaški odbor EU začel posodabljati vojaško bazo podatkov na podlagi združenega seznama in vprašalnika, ki ju je razvila Komisija.

Ko bodo podatki prejeti, bo Komisija združila podatke in pričela pripravljati osnutek na omejenega poročila EU o oceni zmogljivosti, ki so razpoložljive na evropski ravni za pomoč državam, ki jih je prizadel velik teroristični napad. To poročilo bo predstavljeno na decembrskem Evropskem svetu. Poročilo bo lahko postalo edinstveno orodje politike Evropske unije in držav članic, ki jim bo omogočalo nadaljnjo krepitev okvira civilne zaščite v Evropi in utrditev solidarnostnih obvez, ki so jih sprejeli.

Do zdaj so le nekatere države članice odgovorile z ustreznimi podatki. Vse države članice morajo sodelovati v celoti, da dobi Unija pravilno sliko svoje odzivne zmogljivosti in izboljša svojo sposobnost izvrševanja obveze solidarnosti.

3. VAROVANJE ZDRAVJA

3.1. Izziv

Incidenti in teroristični napadi, kjer so udeleženi eksplozivi, kemične, biološke in radiološke snovi, lahko povzročijo izredno veliko škodo in stroške, tudi če ne ubijajo ali pohabljajo ali uporabljajo „neomejeno katastrofalnih“ snovi, kot so črne koze, ki bi se širile, če se ne bi uporabil učinkovit protiukrep. Delovanje na področju zdravja je namenjeno pokrivanju celotnega razpona dejavnosti, od ocen tveganja z ugotavljanjem prisotnosti in izločevanjem bioloških, kemičnih ali radioloških snovi v paketih, delih okolja ali ljudeh, živalih ali rastlinah; vse do sporočanja tveganj med zdravstvenimi organi, zdravstvenimi delavci in javnostjo; obvladovanja tveganja, kar vključuje uvedbo ali izvajanje protiukrepov, vključno s svetovanjem glede potovanj, testiranji in ugotavljanjem stikov, cepljenji, dajanjem zdravil in oskrbe, dekontaminacijo, oskrbo množičnih poškodb, osamitvami, karanteno, zaprtji prostorov in prepovedmi gibanja ter odstranjevanjem odpadkov.

3.2. Sodelovanje na področju varovanja zdravja

Države članice in Komisija skupaj delujejo, da bi zagotovili ustrezno sposobnost in zmogljivost in da bi izboljšali pripravljenost in odzivanje zdravstvenega sektorja za vsak incident, ne glede na njegovo poreklo. Novembra 2001 so se dogovorili o programu varovanja zdravja, ki je bil predmet sporočila Komisije KOM(2003) 320 z dne 2. junija 2003.

3.3. Ozaveščanje o grožnjah, sistemi poveljevanja in nadzora: Mehanizem za izmenjavo informacij, posvetovanje in koordinacijo

Platforma za koordinacijo varovanja zdravja v EU je Odbor za varovanje zdravja, ki so ga novembra 2001 ustanovili Ministri za zdravje ter komisar za zdravje in varstvo potrošnikov. Odbor izmenjuje podatke o grožnjah, povezanih z zdravjem, koordinira zdravstveno pripravljenost, odzivne načrte za nujne primere in strategije kriznega upravljanja, izdaja opozorila in hitro komunicira v primerih z zdravjem povezanih incidentov, ki se tičejo EU, svetuje glede obvladovanja tveganja in podpira usposabljanje ter širjenje dobrih praks in izkušenj.

Komisijo in člane Odbora za varovanje zdravja 24 ur na dan 7 dni na teden povezuje varen sistem za hitro obveščanje (RAS-BICHAT) z rezervnimi kontaktnimi točkami v ustreznih vladnih uradih. Dopolnjuje sistem zgodnjega opozarjanja in odzivanja (EWRS), ki ga je vzpostavila Odločba Komisije 2000/57/ES z dne 22. decembra 1999 o zgodnjem obveščanju in odzivanju za preprečevanje in obvladovanje nalezljivih bolezni po Odločbi št. 2119/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta . V skladu z ustreznimi operativnimi postopki sta oba sistema povezana z vsemi sistemi opozarjanja, povezanimi z zdravjem v EU in s sistemi, ki skenirajo in povzemajo podatke, ki jih sporočajo poročevalske agencije, drugi mediji in specializirani viri na svetovnem spletu, da bi omogočili vnaprejšnje opozarjanje ob škodljivih dogodkih.

Sistemi opozarjanja in koordinacija ukrepov, ki jih zagotavlja ta platforma sodelovanja na področju varovanja zdravja, se uporabljajo za celoten razpon incidentov, od preprostih incidentov in groženj, kot je obveščanje o nevarni pošiljki hrane ali sumljivih pismih, do množičnih žrtev in prepovedi gibanja, ki bi lahko zahtevali znatna sredstva organov kazenskega pregona, varnostnih ali celo vojaških sredstev.

3.4. Nadzor in odkrivanje: Sposobnost inventariziranja, odkrivanje in ugotavljanje istovetnosti

Biološke snovi so bile prednostno razvrščene na podlagi določenih meril, kot so prenosljivost, virulenca, obstojnost v okolju, preprostost manipulacije in razširjanja ter obstoj obrambnih ukrepov proti njihovemu razmnoževanju in učinkom.

Obstaja sedem laboratorijev v petih državah članicah, ki so primerni za rokovanje in potrjevanje vzorcev in primerkov snovi z visokim tveganjem, kot so virus hemoragične mrzlice ali virusi črnih koz (P4 laboratoriji). Oblikovana je bila mreža med temi laboratoriji, da se lahko nudijo zagotovljeno kakovostne diagnostične storitve vsem državam članicam in stalna dostopnost 24 ur/7dni na teden za hitro komuniciranje z nacionalnimi organi in Komisijo, organizacija testiranj in vaj, usposabljanja in razvoj veščin.

Za okrepitev biovarnostnih ukrepov je Komisija od junija 2003 pod obvezen nadzor postavila *Bacillus anthracis* (za antraks), *Franciscella tularensis* (za tularemijo), *Coxiella burnetii* (za mrzlico Q), in *Variola major* (za črne koze) s tem, da jih je dodala na seznam EU posebnih snovi in z določitvijo opredelitev primerov za te snovi v Odločbi Komisije 2003/534/ES z dne 17. julija 2003. Poleg tega je bila za določitev enotnega orodja in prednostne razvrstitve dejavnosti varovanja zdravja razvita matrika skupaj z algoritmom procesa odločanja za pristojne nacionalne organe EU.

3.5. Odziv in okrevanje: Zaloge zdravil in podatkovna baza zdravstvenih služb za zagotavljanje zdravil, specialistov, drugega zdravstvenega blaga in infrastrukture

V EU ni odobrenih cepiv proti povzročiteljem bolezni, kot so črne koze ali kuga. Odobrena cepiva za antraks niso široko dostopna. Obstoječa revizija farmacevtske zakonodaje EU je bila priložnost za uvedbo zakonskih sprememb, da se pod ustreznimi pogoji odgovornosti omogoči distribucija in predpisovanje tržno neodobrenih zdravil.

Analiza zmogljivosti industrije za proizvodnjo antibiotikov je pokazala, da bi bilo v vseh predvidenih situacijah zelo verjetno dovolj ponudbe, da bi ustrezala povpraševanju. Podatki o zalogah cepiv proti biološkim agensom, antibiotikov, protistrupov in protivirusnih zdravil v državah članicah so bili zbrani in distribuirani v omejenem krogu in doseženo je bilo soglasje

o splošnih podatkih, ki jih je treba zbrati o zdravstvenih sredstvih za vzajemno pomoč v primeru katastrofalnih zdravstvenih situacij. Večina držav članic ima obstoječe zaloge cepiva proti črnim kozam ali pa jih pridobivajo. Obstaja zadostna zaloga imunoglobinov, ki se uporabljajo za resne negativne reakcije na cepiva. Študija Komisije o redčenju obstoječih zalog cepiva proti črnim kozam je pokazala, da bi to bilo v izrednih razmerah problematično. Dejavnosti so zdaj usmerjene v razvoj varnejših cepiv in oblikovanju strategij cepljenja, vključno z epidemično gripo. Na zahtevo Komisije je Evropska agencija za vrednotenje zdravil izdala smernice o uporabi zdravil proti potencialnim povzročiteljem bolezni in razvoju cepiv proti črnim kozam na podlagi vaccinia virusa.

Na podlagi soglasja in strokovnega pregleda so bile oblikovane klinične smernice za prepoznavanje in obravnavanje primerov bolezni povezanih s povzročitelji bolezni, ki bi lahko bili uporabljeni namerno, in sicer za *antraks, botulizem, kugo, tularemijo, hemoragično mrzlico, brucelozo, mrzlico Q, viruse encefalitisa, smrkavost in Whitmoreovo bolezen.*

Glede terorizma z uporabo kemičnih snovi je bila izdelana vrsta seznamov kemičnih snovi, da so bile oblikovane skupine snovi, ki zahtevajo enake medicinske in javnozdravstvene pristope. Klinični in toksikološki vidiki so bili pregledani in podatki iz sistematične raziskave centrov za zastrupitve, ki jo je izvedla Komisija, so bili uporabljeni za sestavo evidence kliničnega in laboratorijskega strokovnega znanja v EU. Vzpostavljena bo mreža odzivnih centrov za kemične snovi za poročanje o incidentih, ki se tičejo EU, in za svetovanje o protiukrepih. Nenazadnje so bili od Evropske agencije za vrednotenje zdravil prejeti in objavljeni napotki o uporabi protistrupov in zdravil za kemijske snovi.

Znanje o snoveh, ki imajo lahko uporabo v terorizmu, in o boleznih, ki jih povzročajo, ter njihovem kliničnem in epidemiološkem obravnavanju in povezanih laboratorijskih analizah, je omejeno, zato poteka postopek identifikacije pomembnih strokovnjakov v EU in izdelava njihovega seznama, s katerim razpolagajo organi držav članic. Odbor za varovanje zdravja razvršča strokovnjake v skladu z merili usposobljenosti, izkušenj in pripravljenosti na napotitev.

3.6. Preprečevanje in varovanje: omejevanje gibanja snovi in biološka varnost

EU ima strog regulativni režim za sledenje CBRN snovem in materialom. Direktive o bioloških in kemičnih snoveh za namene zdravja in varnosti pri delu so od leta 1990 uvedle obveznosti glede posedovanja, skladiščenja, rokovanja in uporabe teh snovi na vseh delovnih mestih, vključno z laboratoriji, raziskovalnimi in akademskimi ustanovami, bolnicami itd. Zahtevajo tudi ustrezno usposobljenost in registracijo oseb, ki sodelujejo v vseh zgoraj omenjenih postopkih. V vrsti direktiv o radiološki zaščiti javnosti in delavcev pred ionizirajočim sevanjem so določeni strogi pogoji glede registracije in ravnanja z radioaktivnimi snovmi. Tudi glede varnosti hrane in sektorjev veterinarskega in rastlinskega zdravja obstajajo strogi pogoji in varovalke. Za nadzor blaga in tehnologije za dvojno uporabo obstaja obvezen režim, ki vključuje sezname radioloških, jedrskih, bioloških in kemičnih snovi, za katere veljajo stroga določila, povezana z mednarodnimi režimi o neširjenju orožja in ureditvami o nadzoru izvoza.

3.7. Izboljšanje pripravljenosti in odziva

Pripravljenost in načrtovanje odziva je ključna prednostna naloga EU. Ključen cilj je doseganje združljivosti in medsebojne usklajenosti protiukrepov držav članic. V ta namen so bili zbrani nacionalni načrti za nujne zdravstvene primere. V letu 2005 bodo v vsej EU

izvedene ocenjevalne vaje za primere črnih koz in epidemične gripe, da se ovrednotijo komunikacija in združljivost nacionalnih načrtov. Komisija je marca 2004 objavila delovni dokument, ki vsebuje predlog za pripravljenost in načrtovanje odziva Skupnosti na epidemično gripo. Zdaj pripravlja splošni načrt za nujne primere za EU.

Države članice in Komisija razvijajo modele za napovedovanje napredka bolezni in razširjenosti agensov po različnih predvidenih potekih dogodkov in spremenljivih količinskih in kakovostnih podatkih o gibanju ljudi, družbenih navadah, različnih geografskih, vremenskih in prometnih razmerah in stanju javnih služb in ocenjujejo učinkovitost različnih ukrepov javnega zdravja, kot so karantene in množična cepljenja. Te dejavnosti so podprte s sofinanciranjem s strani Skupnosti iz programa javnega zdravja 2003-2008.

Razvit je bil program usposabljanja z dvema poudarkoma: najprej usposabljanje na področju raziskovanja izbruha prenosljivih bolezni (EPIET), ki ga sofinancirajo Komisija in države članice in predstavlja fleksibilno razširjanje strokovnega znanja znotraj in zunaj EU; in na drugi strani tečaj usposabljanja in izdelava gradiva o sodnomedicinski epidemiologiji, ki jih pripravlja Europol za skupno usposabljanje vodij usposabljanj držav članic iz organov kazenskega pregona in služb terenske sodne medicine.

Bodoči Center Evropske unije za nadzor in preprečevanje bolezni (na predlog Komisije sta ga sprejela Evropski parlament in Svet 21. aprila 2004) bo igral ključno vlogo pri svetovanju državam članicam in ustanovam EU, kot tudi pri izvajanju nadzora in odzivnih dejavnosti na področju varovanja zdravja.

3.8. Mednarodno sodelovanje

Ministri za zdravje G7 in Mehike in Komisar Byrne so v Otavi 7. novembra 2001 sprejeli Akcijsko pobudo za globalno varovanje zdravja, ki ima podobne cilje, kot sodelovanje v EU. Stranke pobude so oblikovale razdelitveni ključ incidentov za sporočanje tveganja in algoritme za odzive v različnih scenarijih, potrebno je imeti ukrepe proti črnim kozam in usposabljanje za osamitev pacientov, izvajajo se medlaboratorijski testi na platformi sodelovanja med laboratoriji in vzpostavilo se je sporočanje tveganj in koordinacija preko namenskega omrežja. Poteka sodelovanje na področju metod terenskih raziskav, incidentov s kemičnimi snovmi in načrtovanje za gripo; septembra 2003 je bila izvedena ocenjevalna vaja za črne koze (Global Mercury). Komisija vodi na platformi sodelovanja o biološki zaščiti in raziskovanju biološke varnosti. Ministri in komisar se redno sestajajo in pregledujejo napredek.

Komisija sodeluje z WHO pri dejavnostih, ki se tičejo bioterorizma v kontekstu pobude iz Otave ter v kontekstu obstoječih pobud WHO v okviru izboljševanja dejavnosti njene Mreže za globalne izbruhe in odziv.

4. MREŽE SISTEMOV HITREGA OBVEŠČANJA NA OBMOČJU SKUPNOSTI

4.1. Obstoječi sistemi hitrega obveščanja Komisije

Komisija je razvila operativno sposobnost za pomoč pri odzivanju na številne nujne primere. Posledično so bili vzpostavljeni številni sistemi hitrega obveščanja (RAS), kot je MIC (Center za spremljanje in informacije, za spodbujanje in podporo vzajemne pomoči med sodelujočimi državami), sistem ECURIE (v primeru radiološke nesreče), BICHAT (za biološke in kemične

napade in grožnje), RAPEX (zdravje in varnost potrošnikov – vse razen hrane), RASFF (zdravje potrošnikov v povezavi s hrano in krmo), EWRS (prenosljive bolezni), EUROPHYT (fitosanitarna mreža: prestrezanje organizmov, ki škodijo rastlinam), SHIFT (zdravstven nadzor nad uvozi, ki se tičejo veterine) in ADNS (zdravje živali).

Posamezne mreže običajno sestavlja mreža za izmenjavo podatkov na podlagi „štiriindvajseturne komunikacije“ s sprejemanjem in sprožanjem opozoril in posredovanjem podatkov od in do držav članic in pridruženih držav ali IAEA odzivnega centra za nujne primere. Čeprav se natančen obseg, postopki in nameni vseh teh sistemov razlikujejo, je vsem skupen cilj hiter in učinkovit odziv v nujnih primerih. Obstoječe mreže in sistemi so izredno učinkoviti in so svojo vrednost dokazali s pravočasnim in učinkovitim obravnavanjem opozoril. Poleg tega so zaslužni za vzajemno zaupanje in zanašanje med specializiranimi organi.

4.2. Združevanje sistemov za nujne primere, ki jih upravlja Komisija

Podatki o neizbežni ali nastajajoči grožnji ali napadu/nesreči lahko pridejo do Komisije skozi katerega koli izmed njenih RAS. Ker so opozorila pogosto sprejeta skozi več vhodnih točk, mora Komisija zagotoviti, da so pomembni podatki tako dostopni vsem njenim službam in zadevnim nacionalnim organom. Določeni nujni primeri so lahko tako resni in nevarnost njihovega poslabšanja v resno krizo tako velika, da je potrebna celovita koordinacija praktično vseh politik EU. Sodelovanje in koordinacija med ustreznimi sistemi za hitro obveščanje (vključno z mrežo organov kazenskega pregona in mrežo kritičnih infrastruktur) je ključnega pomena v primeru velikega terorističnega napada ali nesreče.

Za okrepitev prispevka Komisije k boju proti terorizmu bo Komisija vzpostavila varen splošni sistem hitrega obveščanja (ARGUS), da poveže vse specializirane sisteme za nujne primere, ki zahtevajo odziv na evropski ravni. Ustvarjena bo nova centralna točka vstopa, vzpostavljena na podlagi obstoječih struktur, ki so dostopne Komisiji. Nov sistem bo upošteval posebne značilnosti, sposobnosti in strokovna znanja posameznih in specializiranih sistemov, ki bodo še naprej izvajali svoje sedanje naloge. Ker je v začetnih fazah incidenta (npr. eksplozije) pogosto nejasno, ali gre za nesrečo ali teroristični napad, obseg tega sistema ne bo strogo omejen na teroristične napade, temveč bo vključeval vse krizne centre in mehanizme za hitro reagiranje, ki so namenjeni zagotavljanju varnosti.

Poleg vzpostavitve ARGUS bi morala Komisija vzpostaviti centralen krizni center, ki bi med izrednim stanjem združeval predstavnike vseh pomembnih služb Komisije. Ta krizni center bi koordiniral prizadevanja, da ovrednoti najboljše izvedljive možnosti in odloča o ustreznih odzivnih ukrepih. Celovit sistem za nujne primere na ravni EU zahteva, da je za vsako stopnjo tveganja določen enoten pristop k analizi tveganja (ocene, stopnje varnosti, odzivni ukrepi itd.). Zato je potrebno razviti sistem analize varnostnih tveganj, po katerem je mogoče na splošno sprožiti dodatne varnostne ukrepe in zlasti po potrebi uporabo specializiranih ukrepov. Države članice, ki ne bi želele sprožiti določenega ukrepa, bi lahko na določeno grožnjo odgovorile z alternativnimi varnostnimi ukrepi.

4.3. Mreža organov kazenskega pregona Evropske unije

Edini manjkajoči člen v obstoječih RAS sistemih, ki se upravljajo na ravni EU, je sistem obveščanja glede javnega reda in varnosti, glede pripravljanja ali odziva na krize, ki vključuje organe kazenskega pregona. Odziv na teroristični napad zahteva poleg obstoječih sistemov tudi sodelovanje tradicionalnih organov kazenskega pregona. Vzpostavljena bo Evropska

mreža organov kazenskega pregona (LEN), ki jo upravlja EUROPOL. Vzpostavljena mora biti do leta 2005. Sestavljalo jo bo namensko, 24 ur/7 dni na teden, večplastno dostopno omrežje, ki naj zlasti služi organom kazenskega pregona EU, z uporabo obstoječih varnih komunikacijskih kanalov Europol mreže. ARGUS mora biti obveščen, če nacionalni organi kazenskega pregona pri Europolu sprožijo LEN in obratno. Europol bi prispeval operativni center, ki bi deloval kot komunikacijski center z uradnikom Europola 24 ur/7 dni na teden. Dežurni uradnik Europola bi sodeloval z uradnikom za zveze nacionalnega urada pri Europolu. LEN bi zahteval sprejem operativnih smernic za obravnavanje opozoril Evropske mreže organov kazenskega pregona in določitev parametrov meril o obveščanju in določitev razvrstitve dogodkov. Države članice bi morale opredeliti odgovorno nacionalno kontaktno točko za izdajanje/sprejemanje opozoril in po potrebi nadaljnje ukrepanje.

4.4. Informacijska mreža Evropske unije za opozorila o kritični infrastrukturi

Kot je zapisano v sporočilu „Varovanje kritične infrastrukture v boju proti terorizmu“, bo Komisija najkasneje do konca leta 2005 določila Evropski program za varovanje kritične infrastrukture. Po mnenju Komisije je potrebno ustanoviti Informacijsko mrežo za opozorila o kritični infrastrukturi (CIWIN). ARGUS bi sodeloval s CIWIN na enak način kot z ostalimi sistemi RAS.

TECHNICAL ANNEXES

ANNEX 1

1. MULTI-SECTOR RESPONSE FOR HEALTH PROTECTION

Chemical, biological, radiological and nuclear terrorism has direct consequences not only for people, but also for the environment, the food chain and for property. Preventing terrorist acts and mitigating their consequences requires a mobilisation of actors and resources in many sectors other than health. Of major importance to health security are the measures and actions in food, animal, plant and water safety.

1.1. Food safety

The EU has a broad body of legislation which covers primary production of agricultural products and industrial production of processed food. This legislative body provides different means to respond to situations in specific sectors. The measures that would be taken in response to a terrorist act in the food sector are not fundamentally different from those adopted by the EU in response to accidents in the recent past. The aspect of the fight against bio terrorism that needs developing is the organisation of upstream information, investigation and information-gathering within the territory of the EU and third countries as well as an improved cooperation between authorities and those working in the food chain and their education.

1.2. Animal safety

Many EU regulations exist in the area of animal safety. In response to animal health emergencies, the Commission will adopt urgent safeguard measures to supplement existing regulations. The Commission manages a bank of about 40 million doses of various antigens of the foot-and-mouth disease virus for the rapid formulation of vaccines. There is on-going reinforcement of banks of vaccines against foot-and-mouth, classical swine fever, avian influenza and bluetongue. Imports are subject to strict controls at the EU borders.

1.3. Plant safety

Structures specifically intended to prevent the abuse of plant protection products, which sample, analyse and inspect randomly and at regular intervals, are already in place in the EU. Phytosanitary laboratories exist in all Member States. Strict notification requirements are enforced and inspections are carried out in third countries for plants intended for planting and for specified plant products. A system is also in place for temporary safeguard measures in the case of an imminent danger of introduction or spread of harmful organisms.

1.4. Water safety

As regards water safety, EU laws on the quality of drinking water and on the quality of surface waters used for drinking water abstraction are been reviewed to check whether they sufficiently cover the requirements for constant monitoring of drinking water and other appropriate monitoring and early warning systems. Multi-barrier systems, the use of appropriate markers at key points and the introduction of and adherence to the HACCP system by suppliers are being promoted in the context of the programme on health security to enhance safety and confidence in early detection of infective agents and toxicants.

ANNEX 2

1. ACTIONS IN OTHER FIELDS

1.1. Enhancing the protection of the external border with regard to the movement of goods

As the EU is a Customs Union, the protection of the Internal Market relies exclusively on the mechanisms in place at the external border and their efficient application.

The fight against terrorism or any other external threat relies on the capacity of the national customs authorities to block entry at the border of all goods that could present a danger to the EU while not hampering legitimate trade. With this in mind the Commission presented a Communication to the Council on the role of customs in the integrated management of the external border (COM(2003) 452).

Questions such as a common approach to risks or guaranteeing an appropriate level of human resources and equipment are examined in this Communication and further action in this area both by the Commission and the Member States is under consideration.

At the same time, agreement between the Community and the United States in the framework of their "Container Security Initiative" has been achieved. Bilateral negotiations on its implementation are continuing.

1.2. Export control lists

The EU has a compulsory regime for the control of exports of dual-use items and technology which contains lists of radiological, nuclear, biological and chemical agents etc. for which strict provisions linked to international non-proliferation regimes and export control arrangements apply. In the area of exports of dual use technologies (civil technologies which can be used for military purposes in particular for production or delivery of Weapons of Mass Destruction), "the responsibilities of exporters of dual use items as defined in Regulation 1334/2000 (legal and natural persons) in ensuring that exports of dual use technologies does not contribute to the development of Weapons of Mass Destruction by terrorists are extremely important. It is increasingly recognised that regular dialogue between exporters and national authorities and regular information and awareness raising by national authorities vis-à-vis their dual use suppliers are a prerequisite for the efficient implementation of Regulation 1334/2000.

At EU level, a working group established by the article 18 of the Regulation 1334/2000 has met regularly and facilitated interaction between EU Member States' authorities responsible for issuing export licenses of dual use items and exporters. However, the Commission is conscious that this dialogue can be improved and has started to consider options for such improvement which have been shared with UNICE at the highest levels as a follow up to the Thessaloniki Action plan against the proliferation of WMD (which includes a number of actions aiming at strengthening the community export control regime and at making the EU a leading player in the international export control regimes).

Concerns over the adverse impact of controls on public health activities, such as barriers for and delays in the transport of agents, samples, reagents and specimens for tests and comparisons, persist among national public health agencies and laboratories. Commission services have raised the attention of the EU Member States in 2002 on the risks that delays arising from the implementation of national- (EC) export control legislations in a number of important suppliers of relevant dual-use biological technologies (EU and non EU such as USA, Japan, Australia, Canada) might create in case of a public health crisis whose solution would imply quick international cooperation and move of sensitive dual use items across international borders.

The Commission has made a number of proposals for follow up regarding the strengthening of the community export control regime in the enlarged EU. In particular the Commission has drawn the attention of the EU Member States and of key third countries to the risks that non membership of new EU Member States in export control regimes such as Missile Technology Control Regime and Wassenaar Arrangement present in terms of weakening of the international export control regimes and for the very functioning of the Community export control regime due to the single market for dual-use items. The Commission has coordinated the Task Force in charge of the Peer Reveiws of Member States' application of Regulation 1334/2000 in conformity with the Thessaloniki Action Plan. Drawing on the peer review visits which are now finished, the Task Force will present a report to the WP Dual Use with suggestions for follow-up which should be of interest not only to the export control licensing officers of the EU but also to all the EU actors involved in the fight against terrorists getting access to dual use technologies in the EU.

Resolution 1540 of the UN Security Council which calls for all States to adopt measures to ensure that terrorists do not access relevant dual use technologies contains important provisions regarding controls of exports of dual use items. The Commission is contributing to the work carried out in the UN Committee 1540 established to monitor the implementation of this Resolution. The Commission has prepared its contribution on the aspects of the implementation of the Resolution which is of EC competence and it has been agreed that all Member States will mention it in their national report to the UN committee in charge of Resolution 1540.

1.3. The EU Solidarity Fund

Bearing in mind the significant costs involved after a major terrorist attack or natural disaster there exist a need to alleviate the financial consequences for those affected by it. The Commission is currently reviewing the possibility of a common approach to emergency situations through a revised EU solidarity fund (in addition to national compensation schemes) with the objective to provide financial aid to cope with emergency situations in the aftermath of an unforeseen crisis (COM(2004) 487). Such an instrument would provide funding to give support to victims of terrorism as well as to alleviate the effects of other natural and/or man-made disasters or public health crises.

Support to the victims and their families as well as contributions to rehabilitations efforts must be an integral part of the response to terrorist attacks in a society bound by solidarity. The Commission is currently working on different aspects of this response and implementing a pilot project agreed upon by the Parliament to support the financing of projects intended to help the victims to recover and to raise awareness of the public against terrorist threat.

1.4. Research and technology development

Following the different requests from the Parliament and the Council, the Commission has started a Preparatory Action entitled "Enhancement of the European industrial potential in the field of Security research 2004-2006", with a view to contributing to the improvement of the European citizens' security and to reinforce European technological and industrial potential in this area. This Preparatory Action covers the period 2004-2006 and addresses five main areas, including the protection against terrorism.

A Group of Personalities (GoP) was established in 2003 and tasked to propose key orientations, principles and priorities for a future European Security Research Programme (ESRP). The GoP report describes the essential elements of a **"**European Security Research Programme" (ESRP) and its contribution to address the new security challenges of a changing world. Its main recommendations include:

- The establishment of an ESRP, from 2007 onwards, with funding of at least 1 billion Euros per year, additional to currently existing resources,

- The creation of a **"**European Security Research Advisory Board" to define strategic lines of action, user involvement, implementation mechanisms and a strategic agenda for the ESRP,

As a follow-up, the Commission adopted on 7 September 2004 a Communication entitled "Security Research: The Next Steps" (COM(2004) 353) to initiate a debate with the Council and the Parliament. It subscribes to the main thrust of the report and indicates steps to be taken to progress the activity:

- Consultation and cooperation with stakeholders, especially via the "European Security Research Advisory Board" to be established in 2004.

- Development of an ESRP, to become, from 2007, a specific programme within the 7th Framework Programme of Community Research.

- Ensuring an effective institutional setting, taking into account Common Foreign and Security Policy and European Security and Defence Policy and other relevant Community policies (e.g. fight against terrorism including bio-terrorism, cross border control, transport, environment,…), and developing cooperation and synergies with the European Defence Agency.

- Establishing a governance structure responding to the needs of security research work in terms of contract, participation and funding.

In fields directly related to biological and chemical terrorism, the 6th Framework Programme's Scientific Support to Policies activities covers "Civil protection (including biosecurity and protection against risks arising from terrorist attack) and crisis management". Research is currently ongoing on biological agents, risk assessment, crop bioterrorism and modelling the propagation of bioterrorist agents. The Commission can also call upon the advice of the EU Research Group on Countering the Effects of Biological and Chemical Terrorism, encompassing experts from the Member States was established as a follow up to the Research Council of 31 October 2001.

The Commission has developed real time systems for emergency management (e.g. to help emergency response in transport accidents involving dangerous substances). Similar systems could be developed as early warning to address deliberate attacks in the areas of civil protection and health security. The Commission will further work on the establishment of a European level threat assessment methodology.

Improved surveillance on disease monitoring could be supported by the Commission's Joint Research Centre through the development of real-time monitoring networks, integrating normalised instrumentation (e.g. on capture systems for biological vectors) and sensors, remote sensing data, and meteorological data, which then feed into models that can provide alerts in the case of an outbreak, predict the spreading of diseases and be used to take preventive actions. In addition to disease monitoring, other vulnerabilities in the food chain can be reduced by improved traceability systems (e.g. in the cold chain, in feedstock and in food products), where the Commission can use its expertise developed in animal and meat traceability.

In addition, the Commission's services has substantial experience in the analysis of lessons learned concerning the management of past industrial and natural disasters, it can expand on this experience to collate and analyse data concerned with deliberate attacks on installations. The information could be conveyed to national civil protection agencies thereby contributing to the development of appropriate prevention, preparedness and response measures to address deliberate terrorist threats.

Further improvement and validation of Commission and external dispersion models of radioactive substances for the consequence modelling of various types of scenarios including 'dirty bomb explosions' will be supported by the Commission's Joint Research Centre. Other improvements include extending the geographic coverage of existing dispersion models to the entire EU territory, and integration of existing dispersions models within Commission interactive impact analysis map-based tools to provide the dispersion models with additional functionality in order to improve their scenario and impact analysis functionalities (such as estimating affected population and critical infra-structures within the vicinity of the incident). Development of statistical techniques will improve the Commission's early warning rapid alert system on outbreaks of communicable diseases by further studying bio-terror related incidents and outbreaks at large.

1.5. The Commission's internal rules of procedure for crises

On 5 March 2003 the Commission adopted a Decision[1] amending its internal Rules of Procedure for crises which directly affect the safety, operation and integrity pf the Commission in terms of persons, buildings and information. In this regard on 26 March the Commission adopted a second Decision[2] on security in crisis situations which institute operational procedures for a new crisis management structure.

---

1 Minutes of the 1603rd meeting of the Commission of 5 March 2003, point No 9: doc. No C(2003) 744/2.

2 Written procedure No E/479/2003: document No C(2003) 972 of 21 March 2003.